

Activiteitenkalender

zondag 26/10

natuurwandeling Buggenhoutbos

Afspraak: Ingang Westrand, Dilbeek, 13u15 of aan de kapel in de Kasteelstraat te Buggenhout om 14u.
Eigen wagen of kostendelend meerijden

zaterdag 8/11, 20 u

Nacht van de Duisternis

Watermolen, Lostraat,
Sint-Geertrui-Pede

zondag 16/11, 14 u

Dag van de Natuur

Beheerswerken in het Begijnenborrebos
Snikbergstraat, aan het trapje over de afsluiting. Zie artikel hiernaast >

zondag 7/12, 10 u

Achter de schermen Planckendael

Afspraak: kassa Planckendael
Minstens 15 volwassen deelnemers vereist. Jongere personen zijn niet toegelaten achter schermen, maar krijgen een aparte rondleiding.
Inschrijven voor bij Louis De Leeuw
02/569 27 28 - louisdeleeuw@skynet.be
Toegang : leden 3,25 €, niet-leden 6,5 €

Eindejaarstip

De schitterende Natuurpunt-kalender 2004 is nu beschikbaar. Hij kost 7,5 € en kan besteld worden bij de kernleden of door overschrijving op 000-3250101-19. De hele opbrengst gaat naar de plaatselijke afdeling.

natuurpunt•dilbeek

Colofoon

Contactpersonen:

Algemeen: Eric De Jonge
02/567 04 38 – eric.dejonge@belgacom.net

Vogels: Willy Paessens
02/466 43 90 – paessenswilly@pi.be

Amfibleën: Niels Verhasselt
0486/968706 – niels_verhasselt@hotmail.com

Persrelaties: Myriam Wouters & Erik Loosveldt
02/567 25 11 – erik.loosveldt@advalvas.be

Inschrijving voor activiteiten: Louis De Leeuw
02/569 27 28 – louisdeleeuw@skynet.be
rekening: 000-3250101-19

Natuur•contact & website: Marc Bruneel
02/466 63 28 – info@natuurpunt-dilbeek.be
website: www.natuurpunt-dilbeek.be

Natuurpunt beheert mini-reservaat Begijnenborrebos

Toegegeven: een natuurreservaat van 0,771 ha spreekt niet meteen tot de verbeelding. Maar het lapje Begijnenborrebos dat eigendom is van Natuurpunt mag wel de eer opeisen het oudste officiële natuurreservaat in Dilbeek te zijn. “Oud” is wel relatief: de ministriële handtekening onder de erkenning dateert van 5 oktober 2000. Maar daarmee klopt het de Wolfsputten nog altijd met exact 8 maanden en 1 dag. Ondanks zijn geringe omvang, heeft dit mini-reservaatje wel degelijk belang voor het natuurbewoud in Dilbeek.

Beukenbossen met goed ontwikkelde ondergroei zijn eerder ongewoon. Het Begijnenborrebos is er zo een.

palende percelen gebeurt en dat is van groot belang voor een rechtbank. Niet dat het ooit zo ver is moeten komen, maar een paar keer heeft de gemeente op vraag van Natuurreservaten werken die strijdig waren met het Bosdecreet laten stilleggen. De erkenning als natuurreservaat creëert een tweede belangrijk strategisch voordeel: de Vlaamse Gemeenschap verwerft het recht van voorkoop op de aangrenzende percelen. Deze maatregel stemt de eigenaars van de betrokken percelen niet bepaald vrolijk, want een lucratieve verkoop als potentiële bouwgrond zit er voor

Strategisch belang

Bij de aankoop door Natuurreservaten in 1988 speelden vooral strategische overwegingen een rol. Het reservaatje maakt deel uit van het 25 ha grote Begijnenborrebos, één van de belangrijkste natuurkernen van Dilbeek. De bedoeling was vooral een juridische poot om op te staan te creëren ingeval er wat mis liep in het overige stuk van het bos. Als eigenaar ben je rechtstreeks belanghebbende bij wat er op aan-

16 november Dag van de Natuur

Het opzet van de Dag van de Natuur is de mogelijkheden en moeilijkheden van reservaatbeheer in de de kijker te stellen. Natuurpunt Dilbeek maakt van deze gelegenheid gebruik om het reservaatje in het Begijnenborrebos uitzonderlijk een paar uurtjes open te stellen, terwijl een aantal vrijwilligers de overtollige opslag van tamme kastanje verwijderd. Wil u even komen kijken? In de Snikbergstraat zal u een opstapje vinden dat u over de afsluiting helpt. Wil u een handje toesteken? Jonge scheuten uittrekken is niet zo lastig, maar u draagt best wel werkhandschoenen.

de komende 27 jaar – de initiële duur van de erkenning – niet meer in. Maar ze verhoogt wel de kans op uitbreiding van de reservaatoppervlakte. De ietwat macabare, maar realistische, redenering is dat gezien de duur van de erkenning, de kans reëel is dat een van de aanpalende eigenaars in die periode het tijdelijke voor het eeuwige verwisselt en de erfgenamen liever de centen dan de grond delen. Voor het Begijnenborrebos geldt dit wat minder, want veel percelen zijn eigendom van kerkfabrieken en OCMW's: instituten met een, toch minstens in principe, onbeperkte levensduur.

Een derde strategisch pluspunt van het eigendomsrecht is tenslotte dat Natuurpunt als mede-eigenaar krachtens het Bosdecreet z'n zegje kan doen in het globale beheer van het bos. Maar tot nu toe heeft nog niemand het initiatief genomen om tot een bosbeheersplan te komen.

Natuurwaarde

Heeft het reservaatje vooral strategisch belang; het Begijnenborrebos als geheel hoort tot de fine fleur van de Dilbeekse natuur. Het bestaat grotendeels uit een beukenaanplant, maar de klassieke verschromping van de ondergroei die door lichtgebrek en verzuring meestal optreedt onder het dichte bladerdak van beuken doet zich hier minder voor. In een aantal zones – zoals het reservaatje – domineert de beuk niet echt en deelt hij de ruimte met eik, es en tamme kastanje die als hakhout werd geëxploiteerd, zoals de talrijke meerstammige exemplaren aantonen. De voorjaarsstormen van 1990 creëerden open plekken, waar zich prompt een mooie struiklaag van lijsterbes, zoete kers en tamme

kastanje ontwikkelde. De kalkhoudende bodem tempert bovendien de verzurende invloed van het beukenstrooisel. De ondergroei van het Begijnenborrebos vertoont, zeker aan de rand, meer trekjes van het eiken-haagbeukenbos dan van het pure beukenbos. Vooral de voorjaarsflora met klassiekers als narcis, bosanemoon, salomonszegel en aronskelk is aantrekkelijk. De aanwezigheid van daslook en eenbes bewijst dat de zuurtegraad van de bodem gering is. Pas wanneer de hyacinten gaan bloeien, krijgt het Begijnenborrebos wat meer de klassieke beukenbosallures die we kennen van Haller- of Zoniënbos.

Het Begijnenborrebos ligt op de steile helling van de Snikberg. Daarom liet de landbouw het gebied links liggen. Temeer daar de zandige bodem weinig vruchtbaar is en bijzonder vatbaar voor erosie. Onder het zand liggen ondoordringbare kleilagen. Water dat door het zand sijpelt, vormt boven op de klei ondergrondse stroompjes die hier en daar aan de oppervlakte komen. Zo ontstaan bronnetjes met hun eigen specifieke flora en fauna.

De voorjaarsstormen van 1990 velden een aantal bosreuzen en creëerden kansen voor verjonging

De eenbes is gesteld op wat kalk in de bodem en is daarom geen courante verschijning in een beukenbos.

Ruime belangstelling voor de Nacht van de vleermuis

Opnieuw een goed gevulde zaal voor deze klassieker. Meer dan 50 belangstellenden dit keer. Het bezoek aan het domein van de Broeders aan de Placestraat leverde niet meteen spectaculaire waarnemingen op. Traditiegetrouw dertelden dwergvleermuisjes lustig boven de vijver. De rosse vleermuis was bij momenten heel zwak in de verte te horen. En met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid vloog boven het centrale gazon grootoor rond. Met enig voorbehoud: de antieke vleermuisverklikker van Marc (links) ving het signaal niet op en frequentie-instelling van die van Eric (rechts) vertoonde soms nukken.

Situatie bestendigen

Het beheerplan van het reservaatje in het Begijnenborrebos valt in een paar woorden samen te vatten: de situatie bestendigen. De enige realisaties tot nu toe betreffen dan ook veeleer de vrijwaring van het gebied dan een actief beheer. De medewerking van de gemeente, meer specifiek de vorige bewindsploeg – ere wie ere toekomt – was hierbij bijzonder belangrijk. Met fondsen van het Gemeentelijk Natuurontwikkelingsplan werd een omheining opgetrokken langs de Snikbergstraat, waardoor het sluikestorten van tuinafval, het kampvuurtje stoken en het plukken van narcissen en hyacinten drastisch terugliepen. Normaal sluit Natuurpunt zijn reservaten niet af voor het publiek, maar gezien geen enkele officiële voetweg door het Begijnenborrebos loopt, lag hier wel een kans om een zone met minimale verstoring te creëren, waar b.v. ook schuwe vogel- en zoogdiersoorten aan hun trekken komen. De openstelling ter gelegenheid van de Dag van de Natuur is dan ook een buitenkansje.

Een andere belangrijke realisatie is de vervroegde aanleg van riolering in de Begijnenborrestraat. De belangrijkste bronzones krijgen daardoor niet langer huishoudelijk afvalwater te slikken.

Verder beperkte het beheer zich tot het sporadisch verwijderen van wat opslag van tamme kastanje om deze exoot toch ietwat af te remmen en inheemse soorten als es, lijsterbes en zoete kers een betere kans te geven. Op de Dag van de Natuur maken we daar nog eens werk van...

Kom gerust eens kijken. Of helpen...

Brabant wil zwammen in kaart

Natuurpunt Studie is druk in de weer met het inventariseren van paddestoelen in de provincie. Op termijn moet dit leiden tot een heuse paddestoelenatlas. De inventarisatie gebeurt door een werkgroep van vrijwilligers onder leiding van twee specialisten: Hans Vermeulen en Roosmarijn Steeman. Zij gaan in oktober nog een aantal keren op stap en al wie “de stiel” wil leren is welkom. Best vooraf een seintje aan Roosmarijn op 015/29 72 11 of Roosmarijn.Steeman@natuurpunt.be. Je kan bij haar ook een brochure over 20 (relatief) gemakkelijk te herkennen soorten verkrijgen.

woensdag 8/10
kanaal Lembeek
 Afspraak: kerk Lembeek
woensdag 15/10
Hallerbos
 Afspraak: kerk Dworp
zondag 19/10
Vroenenbos
 Afspraak: kerk Dworp
woensdag 22/10
Duling
 Afspraak: kerk Dworp
 telkens om 9 u.

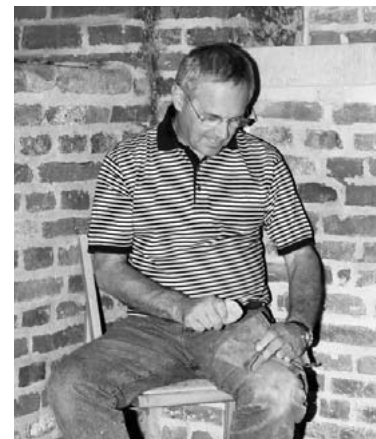
Zalig zomers

Niet meteen een overrompeling op de barbecue van 24 augustus. Het werd een onderonsje onder de kernleden. Maar het ging er daarom niet minder gezellig aan toe. In de beste barbecue traditie geurde de grill naar kruiden, smaakte de wijn naar méér en waren de babbels vrolijk. Beslist voor herhaling vatbaar. En dan maar hopen dat wat meer mensen van de kans gebruik maken om hun mede-natuurlijkegenoten uit de gemeente te leren kennen. Want dat is uiteindelijk toch een van de belangrijkste doelstellingen van Natuurpunt.

Natuurpunt animeert Open Monumentendag

Natuurpunt Dilbeek was prominent aanwezig op de Dilbeekse Open Monumentendag rond het thema “Steen”. André Van Overberge stelde een leerrijke en plezierige tentoonstelling over stenen en fossielen op in de Alenatoren. Kinderen konden zich naar hartelust uitleven op allerlei stenen materiaal onder leiding van zijn vrouw Danielle en haar vriendin Monique. Marc Brueneel gidde zo’n 70 mensen door de Wolfspuutten. Velen vonden het nogal verbijsterend dat ze de evidente sporen van de oude steengroeven zelf nog nooit hadden opgemerkt. We lanceerden de suggestie dat de gemeente op haar grond, grenzend aan het reservaat, eens zou kunnen een proefgleuf graven om te kijken of daar nog steen zit... Louis De Leeuw en Alain Goethals bemanden de Natuurpunt stand en zorgden voor de logistieke steun.

André demonstreert zijn Flintstone capaciteiten. Hij heeft er duidelijk de slag van weg...

Het Natuurpunt-team dat de Open Monumentendag animeerde.

Nog 5 amfibieënredders gezocht!

In de Snikbergstraat worden flink wat amfibieën overreden tijdens de voorjaars-trek. Daar wil Natuurpunt Dilbeek graag wat aan doen. Met een overzetactie. Maar dat vergt het engagement van een aantal mensen. Drie keer per dag, rond 8 u, 20 u en 24 u moet iemand de opvangemmers controleren. En dat gedurende 6 weken van half februari tot begin april. Ervaring leert dat daar een team van 12 mensen voor nodig is om tot een werk-

bare taakverdeling te komen. De amfibieënwerkgroep kan tot nu toe rekenen op de medewerking van 7 personen. We zoeken dus nog 5 amfibieënredders, vooral voor de ochtendlijke controlebeurten. Interesse? Contacteer Alain Goethals (02/569 50 13, AGoethals@tiscalinet.be) of Niels Verhasselt (0486/96 87 06, niels_verhasselt@hotmail.com). In een mum van tijd brengen zij u alle kneepjes van de overzetactie bij.

Op zaterdag 8 november organiseren Bond Beter Leefmilieu (BBL) en de Vereniging voor Sterrenkunde (VVS) de achtste Nacht van de Duisternis. Natuurpunt Dilbeek doet mee, samen met Opbouwwerk Pajottenland.

Lichtvervuiling

Martiaanse sterrenkundigen weten Vlaanderen feilloos te vinden. Het is die grote heldere driehoek die zich aftekent op de planeet Aarde. Moeten we daar fier op zijn? Of ons schamen, omdat een groot deel van onze duur betaalde verlichting gewoon de ruimte in gaat? We verlichten te veel en verkeerd, dat is klaar en duidelijk. Een paar voorbeeldjes maar.

Sterke verlichting langs de autowegen geeft de bestuurders een veilig gevoel en ze geven plankgas, wat niet meteen de verkeersveiligheid ten goede komt. En de nachtelijke verlichting van wegen, monumenten, tuinen en winkelatalages is grotendeels weggegooid geld, omdat er op dat tijdstip nauwelijks nog mensen onder-

weg zijn. Ongewenst kunstlicht dat slaapkamers binnendringt, verhindert een goede nachtrust. Astronomen kunnen nauwelijks nog zinvol wetenschappelijk werk verrichten in Vlaanderen. Vandaar dat de Vlaamse Vereniging voor Sterrenkunde meewerkt aan deze actie. Van de 3500 sterren die normaal met het blote te zien moeten zijn, kan je er in de meeste steden en gemeenten nauwelijks nog een honderdtal terugvinden.

Ook planten en dieren ondervinden lichtinval. De fotosynthese van planten wordt gestuurd door licht. Planten in de buurt van straatlantaarns blijven daarom langer groen wat de kans op vorstschade vergroot. Nachtdieren schuwen het licht. Hun leefbaarheid wordt verstoord door de uitgebreide en ondoelmatige openbare verlichting.

Aanpak

Lichtvervuiling is nochtans een problematiek die makkelijk aan te pakken is. Door juist te verlichten, waar en wanneer

het nodig is, kan veel lichtinval vermeden worden!

De Nacht van de Duisternis wil de bevolking, de industrie en de overheid sensibiliseren rond lichtvervuiling. Tegelijkertijd wil de campagne het zicht op de prachtige sterrenhemel terug mogelijk maken. Om die reden wordt er tijdens deze nacht zoveel mogelijk verlichting gedoofd.

De gemeente Dilbeek kon pas in extremis overtuigd worden mee te doen. Het is dus niet zeker dat een en ander logistiek nog voor mekaar komt, maar het is alvast de bedoeling dat in de nacht van 8 op 9 november de spots gericht op de openbare gebouwen niet worden aangezet en de straatverlichting in de omgeving van de watermolen van Sint-Geertrui-Pede uit blijft. Want precies daar blazen Natuurpunt Dilbeek en Opbouwwerk Pajottenland verzamelen voor een avondje sterren kijken. Eerst een interessante multi-mediapresentatie en dan – hopelijk – een live sterrenshow door de telescopen.

Energiezuinig en milieuvriendelijk verlichten

- Gebruik bewegingsmelders voor uw buitenverlichting. Zo brandt het licht alleen wanneer het nodig is. Ongewenste bezoekers worden beter afgeschrikt als de verlichting plots aan gaat. Permanente buitenverlichting vergemakkelijkt alleen maar het werk van inbrekers.
- Hou het vermogen van de lamp zo laag mogelijk. Voor tuinverlichting wordt er best gebruik gemaakt van laagspanning. Er is nu een

uitgebreid gamma van tuinverlichting op de markt dat op zonne-energie werkt. Deze milieuvriendelijke oplossing is decoratief, energiebesparend, duurzaam, gemakkelijk te installeren en veilig voor kinderen.

- De verlichting van de oprit kan ook perfect vervangen worden door reflectoren.
- Bij de verlichting van gebouwen, reclame of etalages wordt het verlichtingstoestel best bo-

venaan gemonteerd. Zo voorkomt u dat het licht in de atmosfeer terecht komt. Gebruik ook een tijdschakelaar. Na 23 uur zijn er nog maar weinig mensen op de baan.

- Maak gebruik van lichtbronnen die zo ontworpen en geïnstalleerd zijn dat ze zo weinig mogelijk licht in horizontale richting uitzenden. Zo kan u uw tuin correct verlichten zonder uw burens of weggebruikers te storen.

DE GROENE SPECHT

WAT VALT ER NOG TE BELEVEN???

zaterdag 11 oktober **Bosvruchten**

In de week van het bos gaan we op zoek naar alles wat eetbaars is in de Wolfspuiten. We leren bosvruchten kennen, spelen er een spelletje mee en maken dan een slaatje dat we natuurlijk ook gaan opeten.

Afspraak: Westrand, lok. 204, 14-16u30

zaterdag 15 november **Spinnen en paddestoelen**

Griezeltijd. Dit keer een activiteit zonder eten. Wel aandacht voor alles wat zich op acht poten voortbeweegt. We maken samen spinnenhuisjes. We leren ook 20 paddestoelensoorten kennen, gaan ze zoeken in de Wolfspuiten en maken er mooie foto's van.

Afspraak: Westrand, lok. 304, 14-16u30

zaterdag 13 december **Voedingssupplementen voor vogels**

In de winter (en alléén in de winter) zijn voedingssupplementen voor tuinvogels welkom. We maken samen kunstige vetten zaadbollen om op voederplankjes te leggen en eventueel in de kerstboom te hangen...

Afspraak: Westrand, lok. 204, 14-16u30

NATUURDRIEDAAGSE NAT MAAR PLEZANT...^{ooo}

Het heeft afgelopen zomer niet meer geregend sinds die drie dagen in Retranchement. Het leek wel of we er gingen kamperen om met volle teugen van de laatste regen, wind, donder, bliksem en hagel te kunnen genieten. Cadzand en het Zwin zijn schitterend, zowel als het pijpestelen regent als tijdens een dauw-wandeling (om 4 uur uit te veren). Niels leerde ons (20 spechtjes) kijken naar visdiefjes, kok- en andere meeuwen, zilver- en andere reigers. Met André zochten we naar schelpjes en fossielen en vonden we een koffieboontje... En vleermuizen hebben we ook gezien en gehoord (toch nog om middernacht in bed geraakt). Voor de rest: iedereen reuzehonger, zandkastelen bouwen, aquarellen, strandjuttten, afwassen met Louis, ping-pongen, enz. Een bezoek aan de Vlindertuin in Knokke-Heist rondde onze driedaagse af. Dank aan alle medewerkers, in het bijzonder aan Mieke, die 7 dingen tegelijk kan.

Carine maakte een CD-rom met prachtige foto's. De CD-rom kost 2,5 euro (geïnteresseerden bellen 's avonds naar Eric). Een mooie herinnering.

PARADISIO-PLEZIER

Op zondag 14 september vierde De Groene Specht zijn vijfde verjaardag. 22 kinderen trokken naar het pret- en wildpark Paradisio en genoten er o.a. van de roofvogelshow, de vleermuizen-crypte (prachtig), van aquaria met o.a. kwallen en Nautilus, de volièrres, de speeltuin en de drankautomaten. Alles was zo interessant dat het niet zo simpel was om de boel bijeen te houden. Wannes kan hiervan meespreken... Maar eind goed, al goed: moe, tevreden en vrolijk zingend keerden we huiswaarts...

GEHEIMZINNIGE PADDESTOELEN

Stel je eens voor dat een appelboom helemaal onder de grond zou groeien. De stam en takken zitten onder de grond. De enige keer dat je merkt dat er een boom zit, is wanneer de appels uit de grond schieten, één tegelijk of in bosjes. Uiteraard groeien appels niet op die manier. Maar paddestoelen wel.

Een paddestoel is het vruchtlichaam van de zwam met "takken" die onder de grond groei-

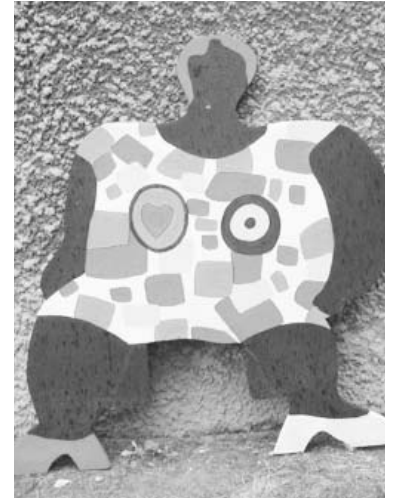
en, of in rottend materiaal zoals oud hout of lagen bladeren. Onder de bovengrondse paddestoel zit een hele "boom": een stel fijne witte draden, allemaal met elkaar verknoot, die mycelium of zwamvlok worden genoemd.

De draden zelf zijn de "takken" en worden hyfen genoemd. Het belangrijkste levensdoel van de paddestoel is sporen maken. Sporen zijn kleine "zaden" waaruit nieuwe paddestoelen groeien. Die sporen zijn niet groter dan een stofje. De meeste paddestoelen hebben een steel en een hoed. Als je de hoed omdraait, vind je bij veel soorten een ring van dunne, vlezige plaatjes. De vliegenzwam rechts boven is zo'n plaatjeszwam. Andere, zoals de berkenboleet hier-

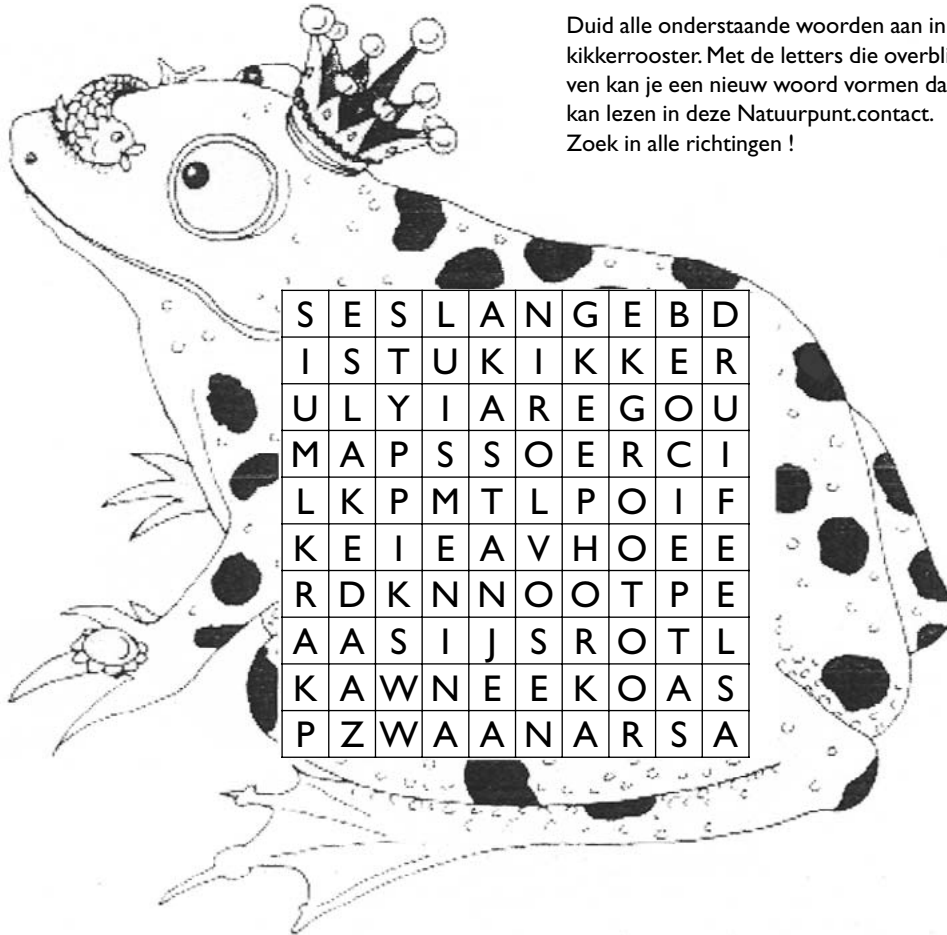

naast, hebben honderden kleine buisjes. Het zijn buisjeszwammen. Daarin zitten miljoenen sporen, wachtend op een briesje dat hen de lucht in zal blazen. Je vindt ook paddestoelen zonder steel of hoed. Als je een zachte witte of grijze bal de grond uit ziet groeien, heb je een stuifzwam gevonden. In feite zijn er duizenden paddestoelensorten, in alle vormen en kleuren. Pluk ze a.u.b. niet (zo kunnen andere natuurliefhebbers ze ook bewonderen) en eet ze ook niet op. Eetbare paddestoelen kun je in de supermarkt kopen...

meeldauw-
lieveheersbeestje
**MISSCHIEN
NIET ZO
ZELDZAAM...**

DE GEKROONDE LETTERKIKKER

Duid alle onderstaande woorden aan in kikkerrooster. Met de letters die overblijven kan je een nieuw woord vormen dat je kan lezen in deze Natuurpunt.contact. Zoek in alle richtingen !

kastanje - kip - noot - eikel - kikker - zwaan - grootoor - egel - sijs - os - kaketoel - slak - zwin - skippy - keep - ei - tor - muis - slang - kat - es - luis - vos - beo - sap - los - duif - kei - ral - aas - iep - orka - zaad - sap

De tabel van de JNM noemt dit lieveheersbeestje vrij zeldzaam. Toch kon je het de voorbije zomer in Dilbeek overal vinden op es en esdooim in zonnige bosranden, maar ook op ongewone plekjes zoals een buitenkraantje of op afgedankte "kunstwerken" achter de Westrand (zie foto's). Of het echt zeldzaam is, kan je eigenlijk pas weten als er voldoende onderzoek is gebeurd. Deze zomer was uitzonderlijk warm. Vonden we daarom veel meeldauwhb's? Of zijn er altijd méér te vinden in Dilbeek dan op andere plaatsen? Dat kun je pas achterhalen als de studie lang genoeg duurt. Daarom is het echt wel belangrijk dat zoveel mogelijk mensen meedoen aan het lieveheersbeestjesonderzoek... en blijven volhouden.

Het meeldauwlieveheersbeestje herken je aan het breed doorschijnende halsschild en de oranje dekschilden met elk 8 vlekken en met een zeer brede doorschijnende boord. Tot nu toe vonden we 12 soorten lieveheersbeestjes in Dilbeek. Daar moeten er volgend jaar nog heel wat bijkomen.

